

آیا شیخیه در مورد ائمه غلو کرده و ایشان را خدا میدانند؟

از خصوصیات علمای شیخیه نسبت به دیگر شیعیان این است که در مورد فضائل ائمه اطهار علیهم السلام سعی بلیغی داشته و بیش از بقیه در این موضوع کار کرده اند. ایشان به مضامین زیارات توجه زیادی دارند و از احادیث و آیاتی که مورد توجه بقیه نبوده در اثبات فضایل ائمه استفاده میکنند. اما با تمام شناختی که از ایشان دارم، ائمه را نه خدا میدانند نه شریک خدا و در هر نماز شهادت میدهند که اشهد ان محمداً عبده و رسوله.

اما شروع اتهامات به غالی بودن شیخیه از آنجایی بود که مرحوم شیخ احمد احسائی اعلی الله مقامه در کربلا از جهت احترام حاضر نبودند که در هنگام نماز جلوتر از قبر مطهر امام بایستند به دلیل آیه (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ) و حدیث (الامام لا يتقدم و لا يساوی). و از همینجا بود که اصطلاح بالاسریه در مقابل شیخیه ایجاد شد و شیخیه را متهم به پرستش ائمه کردند.

در اعتقاد شیخیه، ائمه بالاترین خلق خدا هستند که وسیله هستند برای افعال خدا چنانکه میفرمایند (بهم تحرکت المتحرکات و سکنت السواکن) به عبارت دیگر ایشان مشیت خداوندند که امام صادق ع میفرماید (خلق الله المشية بنفسها ثم خلق الاشياء بالمشية) و امام علی ع نیز میفرمایند (نحن صنایع الله و الخلق بعد صنایع لنا) و میبینیم که مشیت خلق اول بوده و ضرورت مسلمین میدانیم که اول ما خلق الله نور پیامبر (ص) میباشد چنانکه خود میفرماید (اول ما خلق الله نور نبیک یا جابر) و در این خصوصیت جز این که در مقام اعلی و اول قرار دارند در خلق بودن فرقی با سایر مخلوقات ندارند فلذا پیامبر میفرماید (انا بشر مثلكم).

و اینکه ایشانند وسیله خلق و سایر افعال خدا، باز این شبهه پیش نیاید که قدرت خداوند را به ایشان محدود کرده ایم یا اینکه شریک خداوند دانسته ایم، چرا که تمام مخلوقات وسیله ای برای افعال اویند، مانند آن که به ملک الموت میمیراند و ممیت خداوند است و زمین را به وسیله خورشید گرم میکند و اگر بگوییم خورشید گرم کرده حرف باطلی زده ایم و مشرک نمیشویم بلکه بعکس آن غیر ممکن است که خداوند بدون سبب و وسیله فعلی انجام دهد چنانکه امام صادق ع میفرماید (ابی الله ان یجری الاشیاء الا باسبابها).

و همچنین میدانیم خداوند اسماءبی دارد و به آنها باید خدا را بخوانیم (و لله الاسماء الحسنی فادعوه بها) و قطعاً این اسماء غیر خدا بوده و نسبت به خدا دارند چرا که متعدّدند و خداوند یکی است و آنچه غیر خداست مخلوق است چرا که فرموده اند (حق و خلق لا ثالث بینهما و لا ثالث غیرهما) و این اسماء باید برترین و اول مخلوقات باشند و دانستیم اول ما خلق الله چیست. پس ایشانند اسماء خدا، و جدا از این دلایل عقلی، امام صادق (ع) نیز فرموده (نحن والله الاسماء الحسنی).

و دیگر اینکه شیخیه ائمه را وجه خدا میدانند چنانکه حضرت سجاد علیه السلام فرمود (نحن وجه الله الذي یؤتی منه) و در دعای ندبه میخوانیم (این وجه الله الذي یتوجه الاولیاء) و از مناقب ابن شهر آشوب است در تفسیر (و یبقی وجه ربك) فرمود (نحن وجه الله) و ایشانند وجهی که خداوند میفرماید (کل شیء هالك الا وجهه) چنانکه حضرت صادق (ع) میفرماید (نحن وجه الله الذي لایهلك). و تمام اینها به آن معنی نیست که شیخیه ائمه را پرستش میکنند و ائمه را در نماز مورد نظر قرار میدهند چنانکه مسلمین با رو کردن به کعبه پرستش کعبه را نمیکند، اما توجه به ایشان در عبادات شرک نیست چنانکه در ادعیه مختلف میخوانیم (اللهم انی اتوجه الیک بمحمد و آل محمد) و یا (اتوجه الیک بنبیک).

همچنین ید الله، اذن الله، عین الله، نفس الله، علم الله و سایر صفات ایشانند چنانکه به وفور این مضامین را در زیارات ائمه میخوانیم.

لازم به ذکر است که مراد از صفاتی که میگوئیم صفات فعلی است نه صفات ذاتیه پروردگار، و جمیع این نسبت ها قرین شدن ایشان با ذات خداوند نیست، بلکه مخلوقاتی هستند که از حیث شرافت برتر از همه بوده لذا خداوند ایشان را به خود نسبت داده و جانشین و خلیفه خود در مخلوقات قرار داده است و این حتی مقام عالیه ایشان نیست چه برسد به غلو، همانطور که مساجد را بیت الله میخوانیم و عیسی را روح الله و اعتقاد داریم خداوند در مکانی نیست و مرکب از جسم و روحی نیست.

نتیجه گیری:

در عقیده شیخیه، ائمه نه خدایند نه شریک خدا بلکه در بالاترین مقام عبودیت بوده و اسماء و صفات خداوندند که هر فعلی به خدا نسبت میدهم عمل ایشان است و ایشانند وسیله و واسطه بین تمام امور ما بین خدا و خلق به ادله عقلی و نقلی مذکور.

این بود خلاصه ای از آنچه که بخاطر آن برچسب غالی را به شیخیه زده اند، از خواننده گرام خواهشمندم چنانکه ایرادی در دلایل دیده و همچنان اصرار به اثبات غلو در این مطالب را دارد در قسمت کامنت های همین مطلب مستدل بحثی را آغاز کند، اما اگر آیات و روایات را قبول ندارد بحثی

نداریم چرا که قبل از این مسائل باید پی اثبات خدا، پیامبر و امام خود باشد.

همچنین برای اطلاع بیشتر در این مسائل به جلد سوم کتاب ارشاد العوام مرحوم محمد کریم خان کرمانی اع مراجعه شود. کتاب از قسمت [دانلود کتاب ها](#) در دسترس است.